

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczar) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—

fél oldal ... kor. 16.— | nyolczad oldal ... kor. 4.—

A 60 fillér bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

A kath. tanügy közigazgatási és beléleti tere.

A magyar kath. köz-, de kivált az elemi népoktatásügy figyelmes szemlélője előtt kétségtelen, hogy annak közigazgatási és tanulmányi szempontból mérlegelt eredményére véghetetlenül nyomasztólag hat azon sajnálatos körülmény, hogy az egyházmegyék központjaiban a tanév lezárta után soha sem tudnak kellő és minden részleteire kiterjedő oly jelentéseket összeállítani, melyek míg egyrészről teljes világitást nyújtva, hű képet nyújtanak a tényleges állapotoknak, másrészről a nyilvánosság elé bocsátva, mintegy beszámolója volna a tanügynek intenzívebb haladásáról.

Pedig, hogy a mindenre kiterjedő állapotok teljes megismerésére mily nagy szükség van, azt semmi sem indokolhatja jobban, mint a fokozódó igényeket s ezek folytán a mindinkább előtérbe lépő didaktikai és methodikai kívánalmakat kielégíteni kész irányítás, mely a főpásztor és annak meghatalmazottjában, az egyházmegyei főtanfelügyelő s ezeknek révén a kerületi tanfelügyelők kezei közé van letéve.

Mert hisz, hogy is volna ott a minden helyi viszonyt és körülményeket számba vevő helyes és okszerű irányítás és igazgatás, hol évente legalább egyszer, a tanév végén, nem nyújthatjuk a tényleges állapotoknak minden ízét föltűntető hű képet! A tanügynek ok és czélszerű s lehetőleg a kívánalomnak mindenben megfelelő vezetése, arról teljes világosságot és az állapotokról teljes ismertetést kíván, mivel csak így lehetséges az itt is, ott is föl-föltűnő bajok orvoslása, hiányok pótlása s minden egyéb, a mi kifogástalan ok és czélszerű vezetésre vall.

Méltóztassék egy a kultuszminiszter által összeállított évi jelentést betekinteni. Minő tájékoztatást nyújtó élvezetes olvasmány az! S mi nem lehetnék? Dehogy nem! Csak akarat kell. Erély, mely nem ismer csüggedést, akármily támadá-

soknak legyünk is kitéve. Az erély szívós kitarása edz bennünket. A szívósság pedig megdönthetetlen bástya, mi annál szükségsebb a kath. tanügynek, mivel ritkán és nagy időközönként van csak némi szélesend az elméleti és gyakorlati paedagógia mezején.

Nem most hangoztatom először, a kath. tanügynek iskoláiban és tanítóiban oly egységes szervezetet kell teremteni, mely a legszélsőbb határokig kizárná a kath. szellemben való vezetés és irányítás ellen időközönként föl-föllépő külső és belső veszélyeket. Elérkezett az ideje annak, hogy kivált a kath. tanügy a köz- és az elemi népoktatásügy terén, neveléstani produktumait a legmagasabb kívánatoknak megfelelőleg fejlessze, mert a mindinkább fejlődő szociális-musban a kath. tanügynek el kell találnia azt az utat, melyen az állam és az egyház sérthetetlen tekintélyének hatalma alatt minden állampolgár nemcsak boldogítani tud, hanem boldogul is, ha akar, a nélkül, hogy a szórványosan előforduló izgatók szavaira hallgatna.

De erre csak azon esetben vagyunk képesek, ha egységes szervezettel, egy akarral társulunk s ha a magunk ügyeire és bajaira többet gondolunk, többet foglalkozunk vele, szóval, ha tudjuk, mink van és minő állapotban vannak intézményeink s — ha fölismerni törekszünk az állapotokban leledző hiányokat és bajokat, keresvén az okokat, miknek okozatai reánk nézve oly hátrányosak.

Így azonban, a mint tényleg állunk, vajmi keveset tehetünk. Ezt pedig eléggé igazolja az a körülmény, hogy 1. nincs egyházmegyeileg egyöntetűen szervezett tanfelügyeletünk; 2. az iskolák vagyonának tulajdonjogát illetőleg okmányokkal igazolt törzskönyvünk, vagy mondjuk irattárunk talán csak itt-ott van, az is hézagos; 3. hiájával vagyunk az iskolák közigazgatásaira vonatkozó ellenőrzői szabványoknak, melyek az oktatásügy külső és belső menetére kiterjedő kötelezettségeket és a mihez, vagy kihez való

tartozandóságot foglalná magába: 4. nincs tanulmányi áttekintésre szolgáló rendszeres és összefoglaló jelentéstételünk, a nélkül, hogy azok képzetből volnának összeállítva; 5. nincs egyházmegyénként országos egyöntetűséggel szervezett egyesületi életünk; 6. hiányzik egy tanerők örökézet, önszegélyezését, az iskolák tanulmányi, nevelési szempontból fölvetett fejlődését előmozdító oly központi tényező, mely, mint a szív az emberi szervezetben a verkeringést, a maga teljes és pontos meghatározásában vinné keresztül az egységes szervezettel bíró tagozatokon át az ügy menetét.

S ha van is hosszú küzdelmünk után valamink, sajnos sehol, sem részeseül támogatásban, sehol a kellő méltánylásban. S miért van ez így? Mert széthúzó vagyunk, nincs meg bennünk az együvértartozásnak az a közös érzülete, mely egy közös cél felé törekszik s csak egy célnek állna szolgálatában s ez a kath. tanügy és ismét csak a kath. tanügy.

Panaszkodunk is, hogy széthullott kéve vagyunk, de nem akarjuk beismerni azt, hogy annak jó részben mi magunk vagyunk okai. Mert, hogy is lehetne másként, mikor teszem egyik egyházmegyében a kath. tantestület teljesen elszigetelten akar működni, a másik az általános megyei tantestület által létesített országos tanítói szövetkezetben, az egyik itt, a másik ott; az egyik így, a másik úgy; szóval sehol sem ott és úgy, a hol és a miként a kath. tanügyi egység domborodniék ki. Ehhez járul azután a bizonyos beteges önhittsége valló érzékenykedés, mintha bizony az egységben egyes egyesületeknek, testületeknek, köröknek s vezető vagy működő, egyébként tan dícsérendő munkásságú tagoknak független cselekvő képessége vagy készsége meg volna bénítva, holott a testületi szellem és az egységes, egy célért bíró, egy irányban haladó egységnek kifejlődése van nem megbénítva, hanem annál is több; megakadályozva. Azt mondják némelyek így is jól van, hisz a cél egy, de felelők, hogy annak elérésére a tagozatoknak egy szerves egészet kell képezni, mely a tarsulási iránynak föltétlen kelleke.

Miben állna, teszem, az egyházmegyei tantestületeknek oly módon való szervezése, mint az akár a kalocsai, akár a veszprémi egyházmegyében van. Az utóbbiban két-két esperesi kerület alakít egy tömör és számban imponáló vidéki egyesületet, vagy mondjuk tanítói kört. Miben állna minden egyházmegyében egy központi létesíteni s ezeknek teljében egy országos központi irodát, mely a már működésben lévő tanügyi tanácsnak állna rendelkezésére, mint áthidaló intézmény az országos és pedig egységesen szervezett tantestület és a magas püspöki kar között. Semmiben egyébben, mint jóakarásban. Ez pedig nagyon sok tekintetben rajtunk függ, tanítókon. Nem kell félnünk semmitől. Függetlenségünk, szabad cselekvési terünk nem vesz el; sőt mint a vízbe

dobott kő után föltünő körhullámok az egységbe olvadnak, hol csak nevet és emlékezetet szerezhetnek nekünk, mi által mindinkább érvényesíthetjük mindazon jóakarokat, melyekkel tudásunkkal és érzésünkkel akarjuk szolgálni a közügyet s abban a katholicizmust.

Ez alkalommal azonban eltekintek a különböző dolgok részletes elbírálásából származó oltozatoknak bővebb kifejtésétől, már csak azért is, mert csak ismétlésekbe boesátkoznám azok után, a miket az általam e közlemény kezdetén fölvetett tárgyakról itt is, másutt is sok alkalommal lehetőleg meggyőző érvekkel földolgoztam. De reá térek a dolognak azon oldalára, mely itt is az egység felé gravitálva, megismerteti, miként lehetséges a fiú középiskolákat kivéve, melyek nem közvetlen a főpásztorok szuprimációjára alatt állnak, a leányközépiskolák, a mindkét nembeli és fokozatú tanítóképzők és elemi iskolák tényleges állapotát a minden oldalról teljes megvilágításba helyezve, hű képen nyújtani a katolikus tanügynek.

E földadatomat teljesíteni könnyűvé teszi a tanítók és a tanítás, nemkülönb a közigazgatás egységét mindenkor szívvél és lélekkel előmozdítani kész bíboros főpásztorunk, a hercegprimás ő Eminenciája, ki hogy egyházmegyéjének tanügyi állapotáról lehetőleg minden részletre kiterjedő adatok birtokába jusson, elsőben, még 1896-ban elrendelte az iskolai vagyon okmányokkal igazolt összeírását, ez évben pedig oly évi jelentések szerkesztésére utasította az összes iskolák tanítóit és igazgatóit, melyek e nemből hazánk kulturális mozgalmában katolikus részről páratlanul állanak.

Ő Eminenciája minden egyes iskoláról és tanintézetéről a tanév végén zárjelentéseket kíván be. E zárjelentés négy fokozatú. Az első az elemi népiskoláké; másik az intézeteké, harmadik a kerületi tanfelügyelőké s negyedik az egyházmegyei főtanfelügyelőé.

Az elemi népiskolák zárjelentését a kerületi tanfelügyelők összegezik és az összegezés alapján nyújtják be kerületi zárjelentéseiket. Az intézetek zárjelentése közvetlen terjesztetik föl a főtanfelügyelőséghez, hol az így beérkezett jelentések ismét földolgozás alá jutnak, a kerületi tanfelügyelők jelentésével együtt összegeztetnek, mi által teljes kép nyerhető az igazi, tehát tényleges állapotokról. Mondanom sem kell, hogy a kerületi tanfelügyelők és az intézetek zárjelentései kiegészítve a főtanfelügyelőjével kötetbe fűzve s irattározva, évről-évre szaporítják a kath. tanügy fejlődését igazoló s a tényeknek megfelelő hű történetét. Ezenfölül, kivált a főtanfelügyelő összegező jelentése, ha ezen újítást minden egyházmegye főpásztorja magáévé teszi, kölcsönös esereviszonásra ad alkalmat, a mi ismét azt eredményezi, hogy minden egyházmegyei irattárban évről-évre föllelhetők a kath. tanügynek összes adatai.

Bertalan Vincze.

A tan

Akár
megnéz
nincs

A tant
hes, fo
tetején
padok
kezebe
magava
itt kuta
vigyázó
demokr
teit, t
tintású
birkózó
szabad
Mi hián
mondja
rása az
a tanít
helyre
pegye,
előbbi
hirdeti.

A m
lönben
omnes
hiánya
dalmi z
hozás,
nek me
szedek
törvény
a felek
támadó
által E
rapja
tekinté
adják
fők, a
vag m
álland
ben, a
karrika
néhány
fűszi
lan for
ellen i
a kedé
kezele
zatára,
hor te
münder
alatt
tekinté
körökh
Álta
kegyel

A tanító és nevelő a tekintély elvének szolgálatában.

Akármelyik rosszul fegyelmezett iskolában megnézhetjük a következő jelenetet: A tanító nincs az iskolában; valahol künn beszélget. A tantermet éktelen zsivaly, baktériumokkal terhes, fojtó por tölti be. Egyik gyermek a pad tetején kurjongat; nem hallgatja senki; másik a padok körül kergeti boszút lihegve, táblával kezében iskolatársát; van, a ki ötöd-hatod magával a tanítói állványt kerítette birtokába, itt kutat, rombol, kuszál: a fekete táblán a felvigyázó ikszeli a visszaeső bűnösöket; körötte demokrata tanács bírálja felül hivatalos jegyzeteit, töröl és töröltet egyént és x-eket. Irka, tintásüveg, könyv, palatábla fegyverré alakul; birkózók hemperegnek padon, pad alatt és a szabad tereken. Szóval «inter arma silent musae». Mi hiányzik ebből az iskolából? A fegyelem, mondja a paedagogus. És mi a fegyelem kuforása az iskolában? A tanító tekintélye. Mihelyt a tanító kinyitja az ajtót, a meglepett csoportok helyre verődnek, rövid fészkelődés után szepelve, csendesen várja kiki az inquisitiót és az előbbi fegyelmezetlenséget csupán a porfelhő hirdeti.

A nagy gyermekek életiskolájában sincs különben. A forradalom, a «bellum omnium contra omnes» rettenetes jelenetei a tekintély teljes hiányára vezethetők vissza. Sőt a mai társadalmi zürzavar az eszmék, böseletek, törvényhozás, kormányzás terén mind a tekintély elvének megingásán alapulnak. Ma a hitellenes beszédek úton-uffelen hangzanak; sőt mi több, törvénybe van iktatva a hitnélküliség lehetősége a felekezetenküliség törvénye által. Meg van támadva az egyház tekintélye, s a támadók által hirdetett eszmék keserű gyümölcsét harapja az állam, midőn honpolgárai, az ő tekintélyét is megvetve, a felekezetenküliségre adják magukat. Nem történik-e támadás az államfők, a kormányok tekintélye ellen az alattomos vagy nyílt szociálista izgatásokban, a hírlapok állandó új meg új alakot öltő agitációja képében, az élelappok folytonos, tekintélyt lejáró karrikatúráiban? Sőt nem érezhető-e, a mi csak néhány évtizeddel előbb is hallatlan volt, a városi és városi társadalmi életben az az áldatlan forrongás, mely a papok, tanítók, elöljárók ellen irányul és folytonos izgatottságban tartja a kedélyeket. Szóval, hogy rövid legyek, emlékezetem olvasóimat Tallayrand azon nyilatkozatára, hogy a komornyik előtt nincs nagy ember, tehát tekintély; ma pedig a világ irányzata mindenkiből komornyikot csinált, a malmok miatt és népkörökben csak úgy rostálgatván a tekintélyes embereket, mint fent, a legfelsőbb körökben.

Általánosnak mondható ma az az irány, melyet kegyelmes főpásztorunk ő exczellenziája mes-

teri vonásokkal így ismertetett: «Kihívó, kötekedő modorokkal a legjobb ügyet megrontják, meggyűlöltetik. Érdes kifejezéseikkel, merész gyanúsításaikkal, ráfogásaikkal, kíméletlen, igaztalan sértegetéseikkel elkeserítik a lelkeket, mások jóindulatát, kedvező hajlandóságát elfordítják; a helyett, hogy az igazság, erkölcs, a jog, a szeretet védelmében mérsékletükkel a szellemeket kibékítenék, azokat kiengesztelni, lecsillapítani törekednének: a közbékét, az egyetértést feldűlják, felzavarják. Magas állású, előkelő férfiakat tisztos körben meg nem tűrhető szidalmakkal támadnak; érdemeikben kisebbítve, lerántják, meghurcolják őket; bántó elbizakodottsággal s a hosszas büntetlenség kényelmes érzetével megrögződve eljárásukban. Ekkép egyenetlenséget támasztva és szítva; az ellenfelet erősebb támadásokra ingerelve, tüzelve, a jó ügynek tulajdonkép árulóivá lesznek».

Sőt csak az iskola körében maradván, melyik tanító az, ki a gyermek érzelmet palástolni képtelen, nyílt arcán né vette volna már észre, hogy tanító, oktató, jóra vezérlő szavainak a gyermek közvetlen környezetében ellenesei vannak; vagy nem terjedt-e el általánosan az a durva szokás, hogy a tanító nevelői tisztjének teljesítéséért megtámadtatik a fegyelmezett gyermek szülei által? Ki ne tudná, hogy az iskolába parancsoló dobszóra manapság semmit nem adnak, hogy a tanító rendelkezéseit akárhányszor a fölbujtatott, elámitott szülőknél nem csupán neveltelensége, de tekintély iránti általános tiszteletlensége, hiúsítja meg. Sőt tudok iskolát, a hol a tanulók és pedig elemi iskolai tanulók óráról-órára ismétlődő strik-kal akasztották meg a tananyag földolgozását, mintegy parancsszóra, egyenkint így ugrálván föl komoly hetykeséggel a padokról: «Nem készültem!» «Nem készültem!» «Nem készültem!»

Szóval fölösleges tanítók előtt, t. munkatársaim tovább fejtegetni, hogy a tekintély elve, a társadalmi rend alapja, mint kegyelmes urunk, főpásztorunk is gyakran hangoztatta, meg van ingatva. A kört szavaim után mindnyájan fölismerték. Hiszem, nem fogják fölöslegesnek tartani, ha lehető rövidséggel arról értekezem: «Mily irányú működést fejtsen ki a tanító, mint nevelő a tekintély elvének ápolására, ha kell, visszaállítására?»

Értekezésem két részből fog állani. Az első részben a tekintély elvéről általánosságban, a második részben a nevelő tanítónak a tekintély elvének javára irányult működéséről fogok tárgyalni.

I.

A társadalmi életnek alapja az Isten; tőle származott, reája is van építve. Nélküle nincs társadalom; minél tökéletesebb az emberek ragaszkodása, tisztelete, imádása és a mi ezek forrását képezi, Isten ismerete az emberek között, annál fejlettebb a társadalom, nemesebb.

emberhez méltóbb az élet. Ezt igazolja a történelem, mert valamennyi történelmi nép kultúrája az Istenről táplált nézeteinek a hajtása: ezt igazolja a néprajz, mely a babonás Istenhívés népét a műveltség alacsony, a tökéletesebb Istenhívés népét magasabb fokán mutatja be: ezt mutatják végül a közel múlt idők társadalmi hullámai is. A francia forradalom detronizálta a keresztények egy igaz Istenét; helyette egy élő bálványt imádott legfőbb lényül és a milyen volt istene, olyan volt erkölcsi érteke, igazságszolgáltatása, kormányrendszere is, de marandósága is. Hazánk lezajlott felszabadában is keressék föl olvasóim, hogyan gondolkoztak, irtak, beszéltek a társadalom fölkapott szereplő alakjai Istenről és megtalálják kulesát a tévedéseknek, műveik efemer becsének, alkotásaik életképtelen voltának. Tétel gyanánt állítom föl a következő elvet: Kinek milyen Istenről alkotott fogalma, olyan az érteke is, legyen bár akár egész korról, vagy nemzetekről, akár egyes emberről szó.

A mi különben nagyon természetes is, mert Isten képezi a társas együttélés nélkülözhetetlen alkotó elemének, a tekintély elvének ő, örök forrását, kinek szava, cselekedete, végzetlen bölcsesége, igazságossága, mindentudása, jósága, irgalma, hársége minden lényt, a végtelenben kerengő világrendszertől kezdve az út porának mikrobiáig áthat, éltet, irányít vagy elront, megsemmisít, büntet. A földi tekintély Isten végtelenségének többé-kevésbé tökéletesen visszavert sugara. A nap izzó nyilai vakítón ragyognak a brilliánt síma lapjain, de fénylenek az út rögebe keveredett kvarcz-szemecskéken is. Isten végtelenségének fényes sugaraiba öltözik az államfő tekintélye csak úgy, mint a legutolsó, hegymegi, szénégető falvak vagy korják gunyhó-csoportok feje. Mily bölcs az apostol szava, mikor ezt a nagyon egyszerű, de főséges társadalmi problémát ily szavakkal kodifikálja: «Nincsen hatalmasság, hanem csak Istentől; a melyek pedig vannak, Istentől rendeltettek. A ki tehát ellene áll a hatalmasságnak, Isten rendelésének áll ellene». Kutassuk a világtörténelmet Úr-Káldea-Babylon államainak alakulásától a napjainkban minden nép által bámult kis búr államok történetéig és meg fogjuk találni azt a nagy igazságot, melyet a szenvedélyei között tomboló emberiség annyiszor feledett, hogy a mint az államok az isteni tekintély talapzatán épültek ki, ép úgy, mikor e tekintélyt a fekevesztett bűnösök által rombolni engedték vagy épen segítették, létalapjuk megrendült, kormányuk ragyogása elhomályosodott, az állam rombadólt és rabigába süllyedt, hogy helyt adjon egy új nép hatalmának, mely romlatlan szívében rendületlenül hitte, követte, hogy «nincsen hatalmasság, hanem csak Istentől».

Az isteni természetnek folyománya, hogy ha létezik, működnie is kell. A semmittevés, a működésnélküli élettelen ragyogás csakis az élette-

len lények sajátja; Isten öröktől fogva volt, van, lesz és munkálkodik. Minden szava, intézkedése szent és sérthetetlen. Az ő háza a világegyetem Istenének a háza; az a ruha vagy edény, melylyel őt imádjuk, szent, nem önmagában, hanem mert őt imádjuk vele. A szavaknak, melyeket hozzája intézünk, imádság a neve; végtelenségének igénytelen megtestesítője, szeretetének záloga, a legméltóságosabb Oltáriszentség térdre roskasztja a fejedelmeket, királyokat, császárokat, a pápát és a koldust. A mi Istené, az mind szent, a nap, az ünnep, az ember, sőt a viasz és barka is.

Az emberi tekintélyt az államfő képviseli. Személye fölkelet, sérthetetlen. Trónját udvarnokok tündöklő serege köríti. Ura az életnek és halálnak és neki nincs ura a földön; de az Isten neki is Ura. Birtokai, háza, jövedelmei a királyi, császári névvel tündökölnék. Hatalmát kormányzóival osztja meg, kik tekintélyök egy-egy darabját szétosztják alantas tisztviselőik között, de ezek mind a király, ez pedig Isten nevében tesz, kormányoz, uralkodik. Ugyanilyen tekintély van a világegyházban is a pápától a lelkipásztorig és kegyetekig, t. munkatársaim, kik az Egyház és állam tekintélyét növendékeikkel megismertetni és elismertetni vannak hivatva; sőt a családok, mint a világkormányzat parányai, fejökben szintén a tekintély képviselői.

Csány.

Végh Kálmán.

Miben kövessük Komenszkyt és Pestalozzit?*

II.

Komenszkyt és Pestalozzit az követi, a ki meggyőződéssel, lelkesültséggel és szívélyességgel dolgozik az iskolában.

A tanító csak akkor érhet el fényes eredményt, ha minden gondolkozását és ténykedését meggyőződéssel vezeti és igazgatja.

Ezen meggyőződéshez juthatunk, ha hivatásunk fontosságáról és magasztosságáról gyakrabban és alaposan gondolkozunk, ha az ember természetét szorgalmasan, figyelmesen tanulmányozzuk és ha megfigyeljük az okokat, melyek az embert boldoggá vagy boldogtalanná tehetik.

Ezen meggyőződés kell, hogy legyen pszichologiai tapasztalatainknak eredménye!

Azért munkálkodjunk az iskolában a paedagogia törvényei szerint; ezek értelmében vezetjük és igazgassuk minden gondolat és ténykedésünket; ezen törvények szemeljük ki az irányt, czélt és eszközöket a működésünknek.

A hol nincs következetesség, konzekvenzia, meg kitartás, ott jó, biztos, tartós eredményhez jutni nem lehet.

Hanem ilyen kitartás, meggyőződés, következetesség hitet is követel, hogy az a tanítót áthassa, legyőzze.

* Fölvastatott a garam-szentkeresztii kath. tanítói körgyűlésén.

Hogy Komenszky és Pestalozzi elveiket diadalra juttathatták, hitre, még pedig szilárd hitre volt szükségük, mely munkájukban buzdította, erősítette, lelkesítette őket; kitartást, állhatatosságot nyújtott nekik. Ezen meggyőződés, hit nélkül, hangoztatott elveik, föllájitott paedagogiai törvényeik, — tönkre jutottak volna. Hanem azon reménységes lelki mag, melyet erős meggyőződésből, a hitből hintettek, vetettek, kelt, megfogalmazott és gazdag, bő aratást hozott.

Hasson át minket is szilárd, tartós hit, igazi, változhatatlan meggyőződés az iskolában és a közeletben teljesített munkásságunkban, soha se lépünk az iskolába azon lelket és mindent megőző tudattal, hogy fáradásunk, munkánk szertalan, hiába való, meg hogy az iskolában szorgalmasan, lelkiismeretesen, pontosan, alaposan működni — nem érdemes, hisz ezt senki meg nem látja!

Ha ilyen hitünk, meggyőződésünk volna, akkor igazán, az a kevés, fölületes munka is, a melyet kenvérkereset czéljából és kényszerből végzünk: eredménytelen, hiába való volna; mert csak akkor, ha hűen működünk, ha lelkiismeretesen tanítunk-nevelünk, ha szilárd meggyőződés hatja át szívünket, csak akkor juthatunk eredményekhez, érhetünk el nagy czélokra!

De a hit és meggyőződésen kívül még lelkesültséggel és szívélvesen is kell működnie a Komenszky és Pestalozzi szellemében fáradozó nevelő-tanítónak, ha azt akarja, hogy a bevetett mag kikeljen és bő, áldásos termést hozzon!

De mikor munkálkodunk lelkesülten és szívélvesen?

Akkor, kedves testvéreim, ha munkánkat szeretettel és azon meggyőződéssel, hittel végezzük, hogy az eredmény sikerülni fog, ha a nevelés-tanítás tárgyával teljesen el vagyunk foglalva; ha mindenekelőtt csak is hivatásunknak élünk és minden törekvéseink azon gondolatban összpontosulnak, a körül forognak, hogy legelső sorban azoknak akarunk szolgálni, a kiket nevelünk, tanítanunk kell, a gyermekeknek.

A ki a röviden jelzett móddal él hivatásának, az Komenszky és Pestalozzi igazi követője, az lelkesülten működik: szívélvesen, tartósan és batásosan.

Komenszky és Pestalozzi el nem lankadtak, a mikor a nyomor, inség veszedelemmel fenyegette őket.

Ilyen lángoló lelkesültségben, állhatatos hit és meggyőződésben, önzetlen szívélveségben, legyünk mi is Komenszky és Pestalozzi követői.

(Folyt. köv.) *Bielek Károly.*

EGYESÜLETI ÉLET.

A «Szebenmegyei róm. kath. tanító-egylet» május hó 30-án tartotta ez idei rendes tavaszi vándorgyűlését a szerdahelyi róm. kath. iskola épületében, mely a szép számban megjelent tagok és több vendég élénk érdeklődése mellett folyt le. A tagok munkálkodá-

suk megkezdése előtt istentiszteleten vettek részt, mely után a róm. kath. iskolába vonultak, hol az V. osztály növendékeivel tartott nyilvános tanítást haligatták végig, melyet *Kézdi János* szerdahelyi kartárs tartott a helyhatározóról. A tanítás teljesen sikerült, a mit a később következett bírálat készségesen elismert, különösen meglepő volt a német és román ajkú tanulók tiszta és értelmes magyar felelete. — 9 óra után *Prokapek Sámuel* egyl. elnök a tanító működése és állásának becséről tartott lendületes és élénk figyelemmel hallgatott beszédet és a végén a tagokat és vendégeket üdvözölve, megnyitotta a vándorgyűlést. — A múlt közgyűlésről fölvetett jegyzőkönyv fölolvása és hitelesítése után *Szánthó Mihály* terézvári tanító kért szót, hogy üdvözölhesse igen tisztelt elnökünket új méltóságában, melylyel Öszentsége kitüntette. Fölemlíti, hogy egyelőnk elnökeit és tagjait már többször érte kitüntetés és most elnökünk is nevezetett ki pápai kamarássá, mely tisztséget, ez idő szerint, egész egyházmegyénkben senki sem viseli. Az üdvözölő beszédre fölharsanó éljenzés az üdvözölt személye iránt való ragaszkodó szeretetnek és mélyen érzett igaz tiszteletnek volt szép megnyilatkozása. — Ezután elnökünk tartott szabad előadást római és olaszországi útjáról. Élénk színekkel festette le a Dunántúl rónait, Krajna regényes vidékét, Lombardia gazdagságát, az Apenneiek sziklás bergeit, a vasútnak alagútjait és merész viaduktjait, majd áttérve Róma remekeire, kiemelte mindazon emlékeket, melyek föbbé-kevésbé összefüggésben vannak a magyar nemzet történetével. Érdekes előadásáért köszönetét fejezte ki a vándorgyűlés. — Érdekes fölolvást tartott *Krebs Henrik* nagyszebeni tanító a «tantestület és tanító-egylet»-ről, kimutatva testületi szellemünk bajait és egyúttal a tanító-egyletnek hatását és becsét. A gyűlés a sikerült és ügyesen kidolgozott munkáért jegyzőkönyvi köszönetet mondott a fiatal taglársnak s egyúttal fölkerlte, hogy értekezését írja az egylet emlékkönyvébe és küldje be a «Közművelődés»-nek közlés végett. — Továbbá elhatározta a vándorgyűlés, hogy őszi közgyűlést, egybekötve egy a «jubileumi szent év és a magyar katolicizmus 900 éves fönnállásának emlékére» rendező díszgyűléssel, Fogarason fogja megtartani. — Az indítványok közül fölemlítjük, hogy a vándorgyűlés egyhangulag jegyzőkönyvi köszönetet szavazott a helybeli egyháztanácsnak, mert iskoláját nem államosítja, továbbá *ft. Kiss József* szerdahelyi plébános, Kabdebó Károly kereskedő és Nagy Antal állomás-főnök uraknak azon igazi szeretetteljes magyar vendégszeretetért, melyet gazdag asztaluknál tapasztaltunk. Már 1 óra felé járt az idő, midőn elnök berekesztette a gyűlést, mire a tagok közös ebédre gyűltek össze, hol felköszöntökben és víg hangulatban nem volt hiány. *Krebs*, egyl. jegyző.

Tanítógyűlés. Az alsó- és felső-jászszági espereskerületek egyesült tanítóköre évi közgyűlését 1. évi május 31-én Jászberényben tartotta. Az ünnepélyes szentmise után a tagok a központi fosztályba gyűlvén, a közgyűlést ft. Konecz Menyhért prépost-plébános úr, egy nagy figyelemmel hallgatott beszéddel nyitotta meg: ebben rámutatott mindazon tényezőkre, melyek a népnevelés ügyét előmozdítani hivatva vannak s a tagokat az egyedül helyes irányú vallás-erkölcsi elveken nyugvó katolikus szellemű nevelés előmozdítására hívta föl. 2. A pályatételeket bírálóbizottság jelentése kapcsán Szlávik József és Szabó Ferencz j.-apáti tanítók 20—20 koronát s Benedek Lujza esányi tanítónő dolgozatáért dícséretet nyert. 3. Ft. Végh Kálmán esányi plébános úr «A tanító és népnevelő a tekintély elvének szolgálatában» cz. fölolvását tartott, mely oly köztetszésben részesült, hogy a fölolvásót ft. úr fölkeretett, miszerint b. dolgozatát valamely kath. lapban közzététetni sziveskedjék, hogy így az abban lefektetett eszmék közkincsé váljanak. Ft. úr a legnagyobb készséggel tesz eleget a közhajnak s a «Népnevelő», melybe dolgozatát nyújtandja, minden tagnak megküldeti. 4. Jövő közgyűlésre a következő pályatételek lettek kitűzve: a) Ki a leg-hivatottabb a népiskolák igazgatására? 1. a nép-

iskola hivatását: 2. a tanítók helyzetét és az igazgatós szellemét; 3. a történelmi jogot tekintve? Jutalma: ft. Végh Kálmán esanyai plébános úr által följánlott 20 korona. *b)* Ha a folyton hangoztatott népiskola államosítása egyetemesen keresztül hajtának, az agyonterhelt állambudget és a mi ezzel egy, az adozó polgárok terhe fog-e ez által kevesbedni, vagy igaz-e, hogy épen megkészsereződik? Jutalma ns. Konez Menyhért esperes úr által ajánlott 20 korona. A dolgozatók ft. Végh Kálmán úrhoz, mint a bíráló-bizottság elnökéhez 1901. évi márcz. 31-ig nyújtandók be. 5. Indítványok során a közgyűlés elhatározta, hogy az Egerben fölláttandó tanítók házára 100 koronát küld; az Eötvös-alap pártoló tagjai sorába 20 korona lefizetésével bélep. 6. A jövő évi közgyűlést a kör Jász-Arokszálláson tartja. *Legye Mihály* egyj. jegyző.

A Poprádvidéki róm. kath. tanító-egyesület folyó évi június hó 7-én Késmárkon rendes évi közgyűlést tartott. A szép elnöki megnyitőbeszédet Gornály József elnök, ménhárdi plébános címz. kanonok mondotta. Az 1899-ik évi gyűlés jegyzőkönyvének fölolvastása és hitelesítése és a pénztári jelentés után következett a szó- és írásbeli tételek előadása, és pedig: *a)* Tizedestörtek ismertetése. Gyakorlatilag előadta Kasprák Ede, szepes-véghelyi tanító. *b)* Mely esetekben alkalmazzon a tanító testi fenyítést és milyen módon eszközölje azt? Fölolvasta Kuczko József, bethlenfalvi tanító. *c)* Minő szerepet játszanak az emberi értekek az értelmi és kedélyi nevelés és oktatásnál? Fölolvasta Zapletál Nándor, szepes-véghelyi tanító. Végül elhatározta az egylet, hogy az országos róm. kath. tanítói gyűlésen képviselteti magát. A tételek és a jövő közgyűlés helyének kitűzése után a közgyűlés véget ért.

A szatmár-ugocsamegyei katolikus néptanító-egyesület május hó 29-én tartotta közgyűlését az egyházmegyei tanítószék nagy részvétele mellett. Bodnár Gáspár elnök magas szármalásu megnyitót tartott, bonczolva az agrar kérdést s különösen hangoztatva, mit tehet a néptanító ez irányban. Mondik Endre titkár olvasta föl ezután jelentését. Az egyesület vagyonja 1425 korona 6 fillér. Tagjainak száma 150. Az egyesület könyvtára 233 kötetből áll. A mult egyesületi évre három pályatétel volt kitűzve, melyek közül kettőt Bodnár Alajos szatmári tanító nyert el. Steinberger Ferencz dr. nagyváradi kanonok volt egyesületi elnök az általa évekkel ezelőt följánlott, de a pályázat sikertelensége miatt ki nem adatott 40 korona pályadíjat megküldte nemcsak, hanem hasonló célra a jövőben 50 koronát ajánlott föl. Bodnár Gáspár a szövetkezetekről tartott a képezde III. IV. éves növendékeinek gyakorlati előadást. Mondik Endre a tanterv-kérdésről értekezett és kimutatta, hogy az osztatlan iskolának külön tantervre van szüksége. Bodnár Gáspár indítványozta, hogy Vörösmarty Mihály 100 éves születése évfordulója alkalmából a katolikus iskolák ünnepségeket, gyűjtéseket rendezzenek s a befolyó összeg a Budapestben fölláttandó Vörösmarty-szobor alapja javára fordíttassék.

VEGYESEK.

A Szent-István-Társulat Tudományos és Irodalmi Osztálya folyó hó 12-én délután *Kisfaludy* A. Béla dr. elnöklete alatt ülést tartott. Jelen voltak: *Acsay* Antal dr., *Álláshy* Antal dr., *Békéfi* Remig dr., *Csaplár* Benedek, *Csajághy* Károly, *Ember* Károly, *Felsmann* József, *Kaposi* József, *Kiss* János dr., *Reiner* János dr., *Tomesányi* Lajos, *Zichy* Nándor gróf. A gyűlés folyamán a *katolikus vallás tizenkilenc évszázados s a magyar katolizmus tizenkilenc évszázados* jubileumára való tekintettel fölhivatott a figyelem a katolikus egyház azon működésére, melyet nemzetünk szellemi életének kifejtésében az iskolában végzett. Vallásunknak épen e téren létrehozott alkotásairól tudunk aránylag legkevesebbet, pedig épen ezekből okulhatnánk legtöbbet. Elérkezett tehát már a tizenkettedik óra, hogy egybe-

gyűjtsük, megmentsük és közlétegyük azt, a mi a katolikus vallás tizenkilencévszázados magyarországi munkálkodásából a közoktatás emlékei alakjában ránk szállott. Kifejezésre jutott a kívánság, hogy a Szent-István-Társulat Tudományos és Irodalmi Osztálya a katolikus vallás tizenkilencévszázados jubileuma alkalmából *A magyarországi katolikus közoktatásügy történeti emlékei* (Monumenta Catholicorum Hungariae Pedagogica) ezimen vállalatot indíttson, melyben a magyarországi katolikus iskolai rendszereket, törvényeket, tankönyveket, a tanulásra, a tanárookra s egy-egy nagyobb korszak oktatásügyére vonatkozó adatokat hű másolatban, tudományos fölvilágosításban, fölvilágosító jegyzetekkel, tárgyi magyarázatokkal, szakszerű bevezetéssel s pontos tárgy és névmutatóval adja ki. Az Osztály egyhangy lelkesedéssel elhatározta, hogy *A magyarországi katolikus közoktatásügy történeti emlékei* ezimen vállalatot indít s azt időhöz nem kötve, nagy nyolczadrét alakban, harmincz íves kötetekben, de esetleg kisebb terjedelmű füzetekben is fogja megjelentetni. A vállalat szerkesztését a Tudományos és Irodalmi Osztály *Békéfi* Remig dr.-ra bízta. Az osztály továbbá benyújtott és a bírálók részéről dicsérettel és elismeréssel fogadott tervezet alapján megbizta *Acsay* Antal drt egy a művelt közönségnek szánt *Neveléstudomány* megírásával. A folyóügyek elintézése után a fölolvastások kerültek sorra. *Pör* Antal rendes tag szolgáltatta az első fölolvastást, melynek czime: *Nagy Lajos viszonya az aquléljai patriarkához*. A második fölolvastás *Csaplár* Benedek rendes tag ily című értekezése volt: *A hellén keresztény arkeológiai tevékenység újabb eredményei*. Az érdekes értekezéseket a jelenlevők nagy figyelemmel hallgatták s az illusztris szerzőket megéljenezték.

A koronázási évforduló és a Tanítók kaszinója. A budapesti tanítószék minden esztendőben, a koronázás évfordulóján ünnepséget rendez, a mely a jótékonyágnak van szentelve. Ösztöndíjakat osztogatnak ilyenkor tanítók árváinak, s újabb humánus intézményeknek vetik meg az alapját. Egymásután ülésezett e napokban a tanítók segélyegyesülete és a tanítók kaszinója. Az ünnepségen a kultuszminiszter képviselőtében *Halász* Ferencz osztálytanácsos jelent meg, a főváros tanügyi osztályából pedig *Festetics* Géza gróf tanácsjegyző. *Verebly* Károly kir. tanfelügyelő, a kaszinó elnöke nyitotta meg a segélyegyesület ülést lelkes beszéddel, a melyben üdvözölte a kormányt és a főváros képviselőit, s utának *Krausz* Ede dr. ügyvédet, a ki egy 12.000 forint értékű telket ajándékozott az elaggott tanítók otthona céljaira. *Walter* Károly igazgató olvasta föl ezután az ösztöndíjjakkal jutalmazott tanító-gyermekek névsorát. A megjutalmazottak nevében *Emödy* Ella mondott köszönetet a jótéteményekért. Azután a tanítók kaszinója tartott ülést, a melyen hálával fogadták azt a tervet, hogy a kaszinó a saját kebelében koronabankot létesít, hogy tagjainak olcsó kölcsönt nyújthasson. Végezetül *Ember* Károly méltatta nagy hatás között a mai nap jelentőségét.

Emlékkönyvecske. Az iskolai ünnepségekhez lapunk szerkesztője által szerkesztett és a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent tartalmas és izléseesen kiállított Emlékkönyvecsket a kath. tanintézetek mélyen tisztelt vezetőinek szives figyelmébe ajánljuk. Ara bérmentes szétküldéssel 20 fillér. — A könyvecske mint alkalmas vizsga-ajándékkönyv is ajánlható.

Érsek az iskolában. *Samassa* József dr. egri érsek Szmracsányi Lajos apát-kanonok érseki titkár kíséretében Budapestről Jászberénybe érkezett 7-én és ezen alkalomból megtekintette az érseki nőnevelő-intézetet, a melyben magas érdeklődésének kifejezéséül minden iskolatermet és szobát megnézett s mindenütt a legteljesebb megalégedését nyilvánította Konez Menyhért apát-plébános előtt.

A Magyarországi Tanítók Árvaházi Egyesülete ez évi közgyűlését f. é. június hó 25-én d. u. 6 óraker a Magyarországi Tanítók Árvaházában, I. ker., Alkotás-utca 1/c alatt tartja meg, melyre az egyesület elnöksége az egyesület tagjait és a tanító-árvák sorsa iránt érdeklődőket ezennel meghívja.

Isk
elemi
ség
juni
annep
Kálmán
Német

Ko
vagy
Jöved
kemén
ben á
segély
különl
czimez
Péter

A I
szeres
július
és ter
kijelöl
iskolá
a ká
magya
czimez
állás

Sz
iskola
állom
segély
mosás
szék
istent
teend
gyar.
iskola
lesek,

A
tanító
fesség
haszn
után
tióke
20 fil
Ostya
iskola
tolt
máste
Na
gében
éres
kivál
lon
tanító

E
egy
gazd
sek
ezime
A
júliu
gokt

Iskolai ünnepély. Az esztergom-vizvárosi zárda elemi leányiskolájának összes növendékei a kereszténység kilencszázados jubileuma alkalmából 1900. évi június hó 7-én délelőtt 11 órakor gazdag tartalommal ünnepséget rendeztek. A megnyitó beszédet Keményfy Kálmán intézeti hitoktató úr mondotta; a záróbeszédet Némethy Lajos esperes-plébános úr.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

Konyhára (Pozsonymegye) róm. kath. oklev. tanító vagy tanítónő keresetük, ki magyarul és tótul tudjon. Jövedelme: 600 korona fizetés a községtől, 12 köbméter kemény tüzelőfa, lakása egy szobából az iskolai épületben áll. Azonkívül számíthat 200 koronára, mint államsegélyre; tanítónő kap a községtől 50 koronát esetlegi különlakásra. Kérvények herczeg Pálffy Miklós úrra címelve *július 31-ig* alulírotthoz küldendők. *Mayer Péter* konyhai plébános. Vasúti állomás Malaczka.

213 1—2

A löczy (Nógrádm.) róm. kath. népiskolánál rendszeresített másodtanítói állásra pályázat hirdetik *július 17-ikére*. Javadalma államsegélyvel 800 korona és természetbeni lakás. Kötelmei: az iskolaszék által kijelölendő osztályokat tanítani, ismétlősöket oktatni, az iskolásgyermekre az isteni tisztelet alatt fölügyelni és a kántort szükség esetén helyettesíteni. Tannyelv magyar. Kérvények július 12-ikéig az iskolaszékre címelve *Polák István* plébános úrhoz küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

214 1—1

Győri püspöki megye.

Szill-Sárkány (Sopronmegye) róm. kath. hitközség iskolaszéke egy újonnan rendszeresített osztálytanítói állomásra *július 1-ig* pályázatot hirdet. Fizetése: államsegélyvel 800 korona, egy bútorozott szoba fűtéssel; mosás, világítás és ágynemű nélkül. Kötelmei: az iskolaszék által kijelölt osztályt tanítani, a gyermekeket az istentiszteletre elvezetni és ott fölügyelni; a kántori teendőkben szükség esetén segédkezni. Tannyelv magyar. Okmányokkal fölszerelt kérvények a róm. kath. iskolaszék elnökségéhez küldendők. Pályázhatnak oklevelesek, az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

219 1—2

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A magyarpatoki magyar-tót ajku róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalma: tisztes lakás, melléképületek s kis hold házikert használatára. Hitközségtől 800 korona, 3000 lélek után temetési stóla, — kis halott 1 kor., nagy 2 kor. (fiókegyházakban kétszeres), bucsúztató versszakonként 20 fillér. — Offerákból s misepénz körülbelül 45 kor. Ostyasütésért 10 korona. Fölszerelt folyamodványok az iskolaszékhez (u. p. Nagy-Bárd) küldendők. A megválasztott útiköltség címén 20 koronát kap s bútorra az állomástól hazaszállítatik.

218 1—1

Nagyvárad egyházmegye **Görbed** (Biharm.) községében, vasúti állomás, róm. kath. kántortanító-segéd keresetük, lehet nemokleveles is, évi járuléka ágyneműn kívül teljes ellátás és 10 óra 100 forint. Az állás rögtön elfoglalandó. Megkeresések *Felszer József* kántortanítóhoz intézendők.

212 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Érsekújvárott f. évi *július 15-ig* pályázat nyitattik egy 500 frtos néptanítói állásra. Előnynevelő birnak, a kik gazd. ism. iskolai tanítóságra képesítették. Folyamodások *Fübián János* érsekújvári plébános és t. kanonok címére nyújtandók be.

215 1—1

A podszkali róm. kath. kántortanítói állomásra *július 10-ig* pályázat hirdetik. Jövedelme: A községtől 218 korona. Az államtól 168 korona. A püspöktől

100 korona. Stóla kiváltva 30 korona. Kévek kiváltva 170 korona. Az iskolába járó gyermekektől 64 korona. Az alapítványokból 15 kor. A mellett van 8 pozs. mérő szántóföld és rét, 6 kat. hold erdő, szabad legelő. Teretve községtől minden iskolába járó gyermek után egy szekérke tűzifa. Lakása: 1 szoba, tágas konyha, pincze, istálló és csűr. A tót és magyar nyelvet bíró csak képesített pályázók kérvényeiket *Stelzer Géza* plébánoshoz, Podszkal u. p. Pruzsina, Trencsénmegye küldjék.

216 1—1

Nagy-Bosánhoz tartozó **Krencs** fiókközség róm. kath. iskola tanítójának jövedelme: 800 korona. Lakása áll: 1 szoba, konyha, éléskamra és pinczéből. Faáltalány, melyből a tanterem is fűtendő: 80 korona. Pályázók oklevelüket *július hó 15-ig* küldjék alulírotthoz. Nagy-Bossán, Nyitra völgy, 1900 június 10-én. *Mikócs Imre* plébános.

217 1—1

Pécsi egyházmegye.

Tolna-Könyiban két tanítói róm. kath. állomásra pályázat hirdetik. Az egyik kántorsegédi évi fizetése 400 korona, élelmezés, szoba fűtéssel és tisztogatással. Kötelme a meghatározott osztályúakat és ismétlősöket tanítani, kántorságban önállóan is segédkezni. A 2-ik fizetése 800 korona, lakás, fűtés, bútorozott szoba ágynemű nélkül, tisztogatással. Okl. tanítók, az utóbbira okl. tanítónők is pályázhatnak. Az állomások szept. 1-re betöltendők. A tannyelv magyar.

208 2—2

Székesfehérvári egyházmegye.

A sárkereszturi (Fehérmegye) róm. kath. iskolánál a segédtanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetése: 800 korona havi előleges részletekben, tisztes szoba szükséges bútordarabokkal és fűtés. Kötelessége: a mindennapi I. és II. osztályt, valamint az ismétlősöket önállóan vezetni, a kántorságban segédkezni, a templomban a gyermekekre fölügyelni. Pályázhat képezdét végzett is, de okleveles előnyben részesül. Kérvények hitelesített okmánymásolatokkal legkésőbb augusztus 15-ig nagyságos *Saly Pál* t. kanonok, iskolaszéki elnök úrhoz Sárkereszturra benyújtandók. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. *Halbich Győző* iskolaszéki jegyző.

220 1—1

Váczi egyházmegye.

Magam helyett — augusztus 1-től 25-ig — kántortanító-segédet keresek. Fizetése: 20 korona és teljes ellátás. *Kóka* (Pestm.), *Geleta János* kántortanító-segéd.

221 1—1

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyáranak fiókja. Legolcsóbb áron kiváló orgonákat szállítanak.

A cég 25 évi fennállása óta

700-on felül új orgonát

épített, melyek közül 255 esik Magyarországra, a többiit Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról. — A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.
Érvényes 1900. május hó 1-től.

Delelőtt				Délután				Delelőtt				Délután			
vonat szám	óra	perc	vonat neve	vonat szám	óra	perc	vonat neve	vonat szám	óra	perc	vonat neve	vonat szám	óra	perc	vonat neve
32	6:20		v. v. Nagy-Kanizsa	4) 514	12:10		sz. v. Nagy-Káta	645	5:00	tszsz.	Arad	311	12:25		sz. v. Hatvan
964	6:50		gy. v. Gyfőhérvár, N.-Szeben	32	12:25		• Bőske, N.-Kanizsa	321	5:20	v. v.	Ruttká, Berlin	301	12:50		gy. v. Berlin, Ruttká
10	7:50		sz. v. Kolozsvár, Stanislau	319	12:35		• Hatvan	1707	5:45	sz. v.	M.-Sziget	908	1:05		• Konstantinápoly
402	8:10		gy. v. Bécs, Munkács	316	1:30		• Gödöllő	607	6:10		• Brassó, Arad	601	1:10		• Bukarest, Arad
1002	8:15		• Zagrab, Fiume, Róma	1302	1:45		gy. v. Fehring, Graz	47	6:15	tszsz.	Bicske	1901	1:25		• Gyekenyes, Pécs
304	8:30		• Ruttká, Berlin	304	1:55		• N.-Várad, Debreczen	405	6:35	sz. v.	Lemberg, Miskolcz	408	1:30		• Lemberg, Kassa
320	8:35		sz. v. Hatvan	602	2:15		• Arad, Bukarest	7	6:40		• Bécs, Sopron	3	1:45		• London, Paris, Bécs
905	8:45		• Belgrad, Bród	4	2:20		• Bicske	1) 1509	6:55	gy. v.	Csorba, Kassa	508	1:50		• N.-Várad, Debreczen
1507	8:50		• Kassa, Csorba	404	2:35		gy. v. Kassa, Lemberg	907	7:05	sz. v.	Belgrad, Bród	1301	2:05		• Graz, Fehring
1007	9:10		• Zagrab, Fiume, Pécs	904	2:45		• Konstantinápoly	507	7:10		• Brassó, Kolozsvár	21	4:50	sz. v.	• Bicske, N.-Kanizsa
506	9:10		• Kolozsvár, Brassó	312	2:45		sz. v. Hatvan	1303	7:25		• Graz, Fehring	313	5:35		• Gödöllő
6	9:30		gy. v. Bécs, Graz	510	2:55		• Szolnok	308	7:30		• Hatvan	27	6:05		• Győr
458	9:30		sz. v. Munkács, M.-Sziget	1004	3:00		gy. v. Zagrab, Fiume, Róma	501	7:50	gy. v.	Bukarest, Brassó	505	6:20		• Brassó, Kolozsvár
520	9:35		• Bicske	1022	3:20		v. v. Adony-Szabolcs, Paks	1021	7:55	v. v.	Paks, Adony, Szabolcs	905	6:40		• Belgrad, Eszék
1708	9:15		• M.-Sziget, Stanislau	910	3:35		sz. v. Szabadka	1505	8:15	sz. v.	Kassa, Csorba	305	7:00		• Berlin, Ruttká, Sze-
308	9:35		• Ruttká, Berlin	392	3:45		gy. v. Ruttká, Berlin	1005	8:20		• Fiume, Zagrab, Eszék	5	7:15	gy. v.	• Bécs, Graz
				12	4:30		sz. v. Győr	1003	8:40	gy. v.	Róma, Fiume	605	7:20	sz. v.	• Brassó, Arad
				308	5:20		• Ruttká, Berlin	509	9:15	sz. v.	Szolnok	1007	8:00		• Fiume, Zagrab, Pécs
				508	5:45		• Kolozsvár, Brassó	11	9:20		• Győr	1705	8:10		• Stanislau, M.-Sziget
				318	6:25		• Hatvan	900	10:00		• Szabadka	1) 15	8:20		• Bicske
				1706	7:05		• M.-Sziget, Stanislau	307	10:05		• Ruttká, Fülek	407	8:30		• Munkács, M.-Sziget
				1) 18	7:20		• Bicske	22	10:15		• N.-Kanizsa, Trieszt	1001	8:35	gy. v.	• Roma, Fiume, Zagrab
				24	7:35		• N.-Kanizsa, Trieszt					1507	8:50	sz. v.	• Csorba, Kassa
				1506	8:00		• Kassa, Csorba					1) 19	9:00		• Bicske
				1006	8:30		• Zagrab, Fiume, Eszék					9	9:15		• Bécs, Graz,
				406	8:55		• Miskolcz, Lemberg					303	9:20	gy. v.	• Berlin, Ruttká
				48	9:00	tszsz.	Bicske					603	9:40		• N.-Szeben, Gyfőhérvár
				502	9:15	gy. v.	Kolozsvár, Bukarest					25	9:50	sz. v.	• Trieszt, N.-Kanizsa
				1304	9:35	sz. v.	Gyekenyes, Bród					401	10:00	gy. v.	• Munkács, Kassa
				608	10:00		• Arad, Brassó					1) 513	10:30	sz. v.	• N.-Kata
				908	10:20		• Belgrad, Eszék, Bród					1) 317	10:40		• Hatvan
				1) 1510	10:40	gy. v.	Kassa, Csorba					1) 17	10:40		• Bicske
				8	10:45	sz. v.	Bécs, Sopron								
				322	11:10	v. v.	Ruttká, Miskolcz								

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról. — A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.
Érvényes 1900. május hó 1-től.

Delelőtt				Délután				Delelőtt				Délután			
vonat szám	óra	perc	vonat neve	vonat szám	óra	perc	vonat neve	vonat szám	óra	perc	vonat neve	vonat szám	óra	perc	vonat neve
112	1:00	ost.	Bécs, Berlin, Paris.	6104	12:05		sz. v. Czegléd, Szolnok	1) 701	12:50	k. ost.	Konstantinápoly	171	12:55		sz. v. Palota-Ujpest
110	5:45	kial. v.	ex. v. Ostende, London	172	12:15		• Palota-Ujpest	161	4:40	sz. v.	Bukarest	1) 141	1:15		• Nagy-Maros
106	5:55	sz. v.	Bécs, Paris	136	12:25		• Nagy-Maros	163	5:40		Palota-Ujpest	703	1:25	gy. v.	• Bukarest
124	6:15		• Ersekújvár	4106	12:50		• Dorog	151	6:20		Vác	103	1:50		• Paris, Bécs
3102	6:35		• Czegléd, Szolnok	174	1:15		• Palota-Ujpest	6101	6:30		Szolnok, Czegléd	173	1:58		• Palota-Ujpest
4102	6:45		• Esztergom	104	1:45	gy. v.	Bécs, Paris	165	6:40		Palota-Ujpest	175	3:05		• Palota-Ujpest
168	6:55		• Palota-Ujpest	1) 4108	2:05	sz. v.	Pilis-Csaba	117	6:50		Bécs	6001	3:15		• Lajosmizse
9612	7:00	v. v.	Lajosmizse	126	2:15		• Parkány-Nána, Léva	709	7:15		Verciorova	135	4:00		• Nagy-Maros
1402	7:30	gy. v.	Zsolna, Berlin	176	2:30		• Palota-Ujpest	4113	7:25	v. v.	Dorog	1) 185	4:10		• Palota-Ujpest
306	8:00		• Bécs	704	2:30	gy. v.	Bukarest	217	7:35	tszsz.	Berlin, Zsolna	6103	4:20		• Szolnok, Czegléd
708	8:15		• Temesvár, Orsova	144	2:35	sz. v.	Ersekújvár	6011	7:45	sz. v.	Palota-Ujpest	4103	4:35		• Esztergom
712	8:30	sz. v.	• Temesvár	4104	2:40		• Esztergom	6011	7:50	v. v.	Lajosmizse	1) 145	5:25		• Nagy-Maros
142	8:45		• Nagy-Maros	720	2:45		• Czegléd	167	7:45	sz. v.	Palota-Ujpest	177	5:45		• Palota-Ujpest
170	9:15		• Palota-Ujpest	6002	2:55		• Lajosmizse	167	7:45	sz. v.	Palota-Ujpest	177	5:45		• Palota-Ujpest
116	9:25		• Bécs, Zsolna	1) 186	3:20		• Palota-Ujpest	139	8:10	sz. v.	Nagy-Maros	115	6:05		• Bécs, Berlin
				716	4:25		• Szeged	713	8:25		K.-K.-Félegyháza	179	6:50		• Palota-Ujpest
				108	4:45	gy. v.	Bécs	4101	8:35		Esztergom	711	7:00		• Temesvár
				138	4:50	sz. v.	Nagy-Maros	127	8:45		Parkány-Nána	107	7:25	gy. v.	• Bécs
				1) 148	5:45		Vác	169	10:10		Palota-Ujpest	707	7:40		• Orsova, Temesvár
				180	6:00		• Palota-Ujpest	715	10:55		Szeged	1) 147	8:05	sz. v.	Vác
				140	6:20		• Parkány-Nána	143	11:05		Ersekújvár	1) 4105	8:15		• Pilis-Csaba
				710	7:00		• Verciorova					181	8:25		• Palota-Ujpest
				4112	7:10	v. v.	Verciorova					125	8:45		• Parkány-Nána
				6014	7:20		Lajosmizse					105	9:00	gy. v.	Bécs
				182	7:40	sz. v.	Palota-Ujpest					1401	9:25		• Berlin, Zsolna
				1) 128	7:50		Nagy-Maros					4111	9:35	v. v.	Esztergom
				1) 154	8:20		Vác					719	9:58	sz. v.	Szolnok, Czegléd
				218	9:05	tszsz.	Zsolna, Berlin					183	10:05		• Palota-Ujpest
				184	9:25	sz. v.	Palota-Ujpest					137	10:35		• Nagy-Maros
				118	9:35		Bécs					109	10:45	kial. v.	Paris, Bécs
				706	10:10	gy. v.	Szeged, Verciorova					101	11:00	k. ost.	London, Ostende
				1) 188	10:20	sz. v.	Palota-Ujpest					1) 187	11:05	v. v.	Paris, Berlin, Bécs
				152	10:40		Vác					1) 901	11:20	k. e. v.	Lajosmizse
				1) 902	11:20	k. e. v.	Belgrad, Konstantinápoly					123	11:30	sz. v.	Konstantinápoly, Bel-
				1) 702	11:30	k. e. v.	Bukarest, Konstantin.					1) 187	11:45		• Palota-Ujpest

A vonatok indulása Buda-Császárfürdő kitérőről.

4002	6:16	sz. v.	Esztergom	4006	12:50	sz. v.	Dorog
				1) 4008	1:55		Pilis-Csaba
				4004	2:29		Esztergom
				4012	7:05	v. v.	Esztergom

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdő kitérőre.

4013	7:17	v. v.	Dorog	4003	4:41	sz. v.	Esztergom
4001	9:02	sz. v.	Esztergom	1) 4005	8:29		Pilis-Csaba
				4011	9:35	v. v.	Esztergom